

Landelijk centrum voor Ontwikkelingsgericht Onderwijs

Activiteitmail mei 2018

Jaargang 15 nr. 2

Voor u ligt de Activiteitmail. De Activiteitmail is een actuele nieuwsbrief van De Activiteit, het Landelijk Centrum voor Ontwikkelingsgericht Onderwijs. Middels deze nieuwsbrief informeren wij u onder andere over mooie activiteiten die zijn geweest, ons actuele aanbod en andere belangrijke zaken om 'bij te blijven'.

De nieuwsbrief wordt gemaild naar scholen/instellingen en is ook te lezen via onze site www.de-activiteit.nl. U kunt de nieuwsbrief ook in uw eigen mailbox ontvangen door een e-mail te sturen naar info@de-activiteit.nl.

In deze Activiteitmail:

- **Wat is geweest:** Spelen aan de andere kant van de wereld – dat doe je samen en de workshop: Het Wauw gevoel van een rijk thema
- **Wat nog gaat komen, ons aanbod:** De Activiteit werkt mee aan het project 'Professionaliseren op spelbegeleiding door dialogische gesprekken', Zin in lezen krijgen en houden, Een greep uit ons aanbod
- **In de praktijk:** Wat te doen met experimenteren – ABBS De Zuiderzee
- **Nieuw!:** Spelen en leren op school
- **Praatje/plaatje:** De Diamant – Apeldoorn, Functionele spelscripts

Wat is geweest...

Spelen aan de andere kant van de wereld – dat doe je samen

Door: Levineke van der Meer

Een ontmoeting met peuterleidsters van het Lebonecentre in Grahamstown Zuid Afrika en een kans om drie dagen mee te spelen in hun praktijk.

Starten met het in beeld brengen van wat kinderen spelen. In gesprek over wat we zien en horen.

Vervolgens meespelen met kinderen en elkaar uitdagen om mee te spelen door het spel van de kinderen te volgen en uittebreiden. De gesprekken en beelden laten zien dat spel zoveel kansen biedt voor leren en ontwikkelen.

In drie dagen de kracht van het meespelen ontdekken. Peuterleidsters: “You opened for us a magic box of play”.., “not by telling us what to do, but by playing along and challenging us to explore our own ways and feeding us with theory of play”.

*Meespelen aan de andere kant van de wereld;
“Zo ver weg maar als je goed kijkt en meedoet ook zo dichtbij onze OGO manier van begeleiden”.*

De workshop: Het WAUW gevoel van een rijk thema.

Door: Tonny Bruin

Veel vragen en kwesties in de praktijk draaien om het kiezen van een goed thema. We kennen allemaal de thema's die super liepen waarbij kinderen, ouders en professionals allemaal hoog betrokken waren en de thema's waarbij de professional steeds maar weer aan de activiteiten moest trekken. Geen betrokken kinderen, geen inspiratie voelen tijdens het proces. Die thema's die een langzame dood sterven. Niet fijn.

In de workshop verkennen we met een concreet lijstje kenmerken wat rijke thema's zijn. We struinen gericht door de boeken en foto's van rijke thema's heen waardoor we beter grip krijgen op de rijkheid van een thema. We praten over de 'vastlopers' en

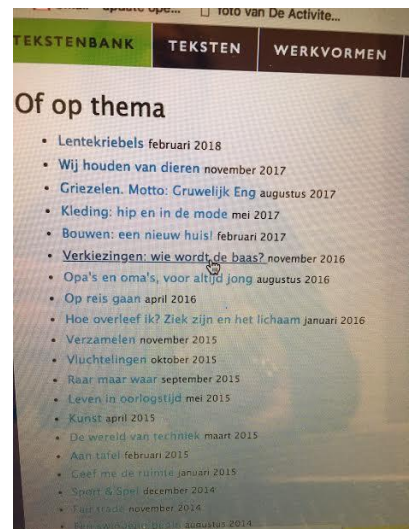
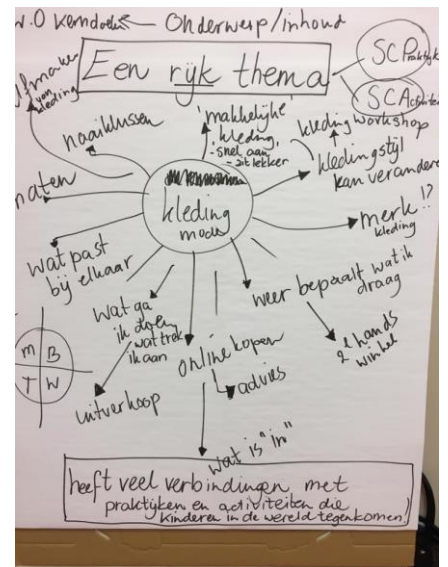
bouwen inzicht op, gewoon door uit te wisselen. Het lijstje blijkt heel functioneel te werken en krijgt handen en voeten. Tijd om voor jezelf aan de slag te gaan! Iedereen gaat zelf een web van praktijken en activiteiten maken rondom zijn/haar thema. Dit helpt enorm om **niet** te starten bij leerstofinhouden want dat zijn we zo gewend geraakt. We krijgen zicht op wat kinderen in de groep kunnen ontdekken en onderzoeken en in welke

spelsetting (sociaal culturele praktijk) ze handelend aan de slag kunnen. En dan ontstaat zicht op welke boeken en teksten nodig zijn. Met behulp van de website www.klassenteksten.nl kan iedereen gericht zoeken naar geschikte teksten en boeken. In deze digitale 'bibliotheek' kan iedereen thematisch of op zoekwoorden verkennen wat gebruikt kan worden. Een druk op de printknop en je hebt je tekst. Het borrelt en bruist. Bij een thema rijk maken helpt het ook om na de eerste brainstorm met het web ook even naar de teksten en boeken te kijken in Klassenteksten om zo op

verhaal te komen. Kortom iedereen gaat tevreden met een 'gevulde'

rugzak naar huis. Een rijk thema waarbij iedereen nu voor ogen heeft welke echte wereld de groep in kan komen om te spelen en te onderzoeken met boeken en teksten die tot verdieping gaan leiden!

Wat nog gaat komen...

Ons aanbod

De Activiteit werkt mee aan het project 'Professionaliseren op spelbegeleiding door dialogische gesprekken'

Door: Marjolein Dobber

Op 1 mei 2018 starten we met een mooi onderzoek naar het professionaliseren van pedagogisch medewerkers op spelbegeleiding. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door een consortium van de Vrije Universiteit Amsterdam, De Activiteit en 2 kinderopvangorganisaties, onder leiding van Marjolein Dobber. Het driejarige project wordt gefinancierd door Zon-Mw (projectnummer 544001006). We doen onderzoek naar het inzetten van dialogische gesprekken tijdens spelbegeleiding.

Spel is belangrijk voor de ontwikkeling van jonge kinderen. Voor pedagogisch medewerkers in de kinderopvang is de begeleiding van spel echter vaak complex. Uit onderzoek weten we dat dialogische gesprekken, waarin open vragen worden gesteld en kinderen veel ruimte krijgen om zelf ideeën te verwoorden, een grote bijdrage leveren aan de taal- en denkontwikkeling van kinderen. In dit project onderzoeken we de effectiviteit van professionaliseringstrajecten gericht op het voeren van dialogische gesprekken tijdens spelbegeleiding van 2-4-jarigen.

We onderzoeken twee vormen van professionalisering: een trainingsvariant en een netwerkvariant. Levineke van der Meer en Hermien de Waard van De Activiteit gaan de pm-ers professionaliseren. Met dit onderzoek beogen we werkzame elementen te ontdekken van beide varianten. In beide varianten wordt ingezet op een combinatie van groepsbijeenkomsten en coaching op de vloer. Door pm-ers te professionaliseren in het voeren van dialogische gesprekken tijdens spel, verwachten we zowel de kwaliteit van het spel te verbeteren alsmede de taal- en sociale ontwikkeling van kinderen.

Zin in lezen krijgen én houden

Door: Bea Pompert

Vol ambitie je leesonderwijs verbeteren dat doen heel veel scholen om ons heen. De afgelopen maanden hebben wij dat wel ervaren op de filmavonden, die wij samen met scholen en enkele pabo's organiseerden rond de film 'Hebben we al samen gelezen'. Deze avonden - door het hele land - trokken veel enthousiaste deelnemers. Allemaal leerkrachten die nieuwsgierig keken naar de documentaire gemaakt in groep 3 van de Gelderlandschool in Den Haag.

Leerkracht Marie-Louise van Ruiten laat zien hoe zij met haar groep, met 80% niet Nederlandstalige leerlingen, haar leesonderwijs vorm geeft. Zij doet dat met als rode draad de spelverhalen van de kinderen bij het thema 'Onze dieren'.

De groep doet mee aan de sesamstraatwedstrijd over het 'mooiste dier in zak', beheert een dierenwinkel, verzorgt en speelt met lievelingsdieren, ontwerpt dierspeelgoed en doet onderzoek naar in het wild levende dieren.

Daarvoor moet je natuurlijk wel taal leren inzetten en leren lezen en schrijven. Nou en dat gebeurt de hele dag door!

We zien hoe de groep aan het werk is gedurende de eerste acht weken én we zien hoe de leerlingen in december bijna allemaal goed kunnen lezen in de eerste boekjes, zelf teksten schrijven en met interesse hun spelverhalen verdiepen door het lezen van informatieboeken en het bekijken van filmpjes.

Wil je ook een filmavond organiseren, dat kan. Neem contact op met Inge Haarsma en je ontvangt een link of stick waarmee je aan de slag kunt.
Op 23 mei van 19.00 - 20.30 uur kun je naar de filmavond in Amsterdam o.l.v. Ester van Oers op basisschool De Archipel op IJburg. Aanmelden kan bij Ester van Oers: e.van.oers@askoscholen.nl.

Op 29 mei van 19.30 - 21.00 uur kun je naar de filmavond in Oosterhout o.l.v. Lorien de Koning op Kindcentrum De Ontdekking. Aanmelden kan via [onze site](#).

Ben je geïnteresseerd en wil jij ook meer ontwikkelingsgericht lezen en schrijven in de groepen 1 t/m 4, dan kun je voor nascholing en begeleiding bij ons terecht.

Wil je meer weten over de precieze pedagogische didactiek [bestel](#) dan: 'Lezen en schrijven doe je samen', B. Pompert, 2017.
Dit boek begint met een hoofdstuk over lezen en schrijven in de kleutergroepen om vervolgens de aanpak in groep 3 en 4 te beschrijven. Door allemaal praktijken van scholen die winst hebben geboekt uit te werken. Praktijken die laten zien dat als je anders wilt, het ook kan.

Een greep uit ons nieuwe cursusaanbod:

Nieuw!

Cursus/netwerk	Docent	Startdatum
Van werkportfolio naar presentatie- en evaluatieportfolio <u>Doelgroep: Onder- en bovenbouw</u>	Marte van Vliet (Alkmaar/Amsterdam) Lorien de Koning en/of Isabelle Vingerhoets ('s-Hertogenbosch) Levineke van der meer en/of Tonny Bruin (Apeldoorn) Gerri Koster en/of Tonny Bruin (Utrecht)	11 september 2018 Volgen nog 6 september 2018 5 september 2018
Observeren en reflecteren maakt mij een betere professional <i>'Wat kan ik morgen doen met wat ik vandaag heb ontdekt'</i> <u>Doelgroep: Bovenbouw</u>	Marte van Vliet (Alkmaar) Lorien de Koning ('s-Hertogenbosch)	31 oktober 2018 10 oktober 2018
Lezen in groep 3 zonder methode <u>Doelgroep: Leerkrachten/IB-ers groep 3</u>	Bea Pompert (Alkmaar)	19 september 2018
Historisch redeneren kun je leren <u>Doelgroep: bovenbouw</u>	Lorien de Koning ('s-Hertogenbosch) Marte van Vliet (Alkmaar)	25 september 2018 21 november 2018
Tweedaagse 'Zin in lezen' <u>Doelgroep: pabodocenten, schoolbegeleiders, nascholers, taalcoördinatoren</u>	Bea Pompert en/of Tonny Bruin	10 september 2018

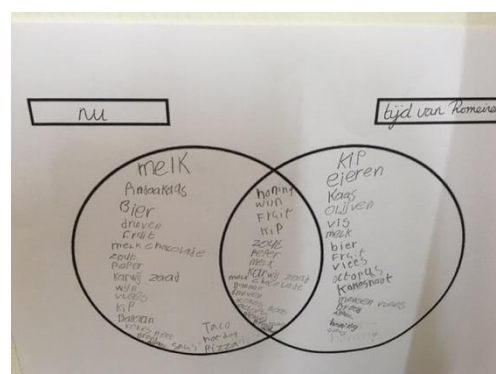
Naast dit nieuwe cursusaanbod verzorgen wij een tal van andere cursussen en netwerken. Kijk voor ons volledige aanbod, meer informatie en inschrijvingen op [onze site](#).

In de praktijk

Wat te doen met experimenteren?!

In deze beschrijving vertelt Rosina Clemens van De Zuiderzee hoe zij het thema over de Romeinen creatief met verbindt aan de wens van de kinderen om te koken en het experimenteel onderzoek aan andere vormen verbindt:

De klas wilde graag een thema waarbij zij konden koken. Ik heb het koken toen verbonden aan het thema "de Romeinen". Tijdens een startactiviteit had ik allerlei producten op tafel neergelegd waarbij de kinderen een hypothese moesten opstellen over welke producten er ook al in Romeinse tijd waren.

Vervolgens hebben zij aan de hand van verschillende teksten een definitieve lijst gemaakt.

In een tweede les had ik de producten van de lijst meegenomen en was de opdracht om een Romeins koekje te maken dat goed zou smaken. Ik had zowel hartige als zoete producten meegenomen. In groepjes van vier hebben zij met elkaar besproken welke smaken bij elkaar zouden passen en wat zij op hun deeg wilden hebben. Daarna hebben de kinderen heerlijke koekjes gebakken. Erg populair was het koekje met appel en kaneel want die smaakte naar appeltaart of een appelflap.

Vervolgens moesten kinderen tijdens een derde les op de Allerhande kids site een recept kiezen die zij op onze Romeinse (vr)eterij willen gaan koken. Al snel kwamen de kinderen erachter dat er vaak een ingrediënt in een recept zit die niet uit de Romeinse tijd komt dus moesten zij het recept aanpassen. Twee groepjes wilden per se patat bakken. Maar in de Romeinse tijd was er geen aardappel. Ik heb de dag erna nog een tekst over de aardappel erbij gepakt en toen waren zij ook overtuigd en hebben zij een ander recept gekozen.

Daarna hebben de verschillende groepjes zelf de ingrediënten meegenomen en zijn zij gaan 'proef koken'. Tijdens dit experiment liepen kinderen tegen verschillende dingen aan als:

- de tomatensaus die te waterig was
- te veel olie in de pan om de pannenkoek te bakken.

Kinderen hebben hiervoor verschillende oplossingen bedacht zodat zij op de afsluiting deze problemen niet meer tegen zullen komen.

Het is erg leuk om te zien hoe betrokken de kinderen zijn en hoe graag zij een lekkere maaltijd willen maken die ook echt aan de gestelde eisen voldoet. Ik zie dat de kinderen van deze reeks lessen heel veel hebben geleerd op het gebied van mondelinge taalvaardigheid, sociale vaardigheden en experimenteel onderzoek.

Rosina Clemens is leerkracht van groep 5-6 op De Zuiderzee in Amsterdam. Ze volgt de basis cursus Ontwikkelingsgericht Onderwijs bij Marte van Vliet en worden op school begeleid door Bea Pompert.

Nieuw!

Het nieuwe boek 'Spelen en leren op school', onder redactie van Marjolien Dobber en Bert van Oers ligt in de winkel!

Dit boek geeft een actueel beeld van spel binnen verschillende vakgebieden in zowel onder- als bovenbouw. Denk aan Muziek, Constructieve activiteiten, Rekenen/Wiskunde en Buitenspel. Lerend spelen is het verbindende element in alle verhalen, waarbij de speltheorie van Van Oers het uitgangspunt is. Leerkrachten spelen een belangrijke rol, omdat zij de inbreng van de leerlingen serieus nemen en inzetten bij de verdere opbouw van de leeractiviteiten in de groep.

Wil je het boek direct bestellen klik dan op [deze link](#).

Praatje/plaatje

De Diamant – Apeldoorn, Werken met functionele scripts

Op De Diamant in Apeldoorn werken ze in units. De onderbouwunit heeft een gezamenlijke supermarkt. Hierbij krijgen functionele scripts een plek in het spel. Deze ontstaan naar aanleiding van vragen over het spel en worden samen met kinderen opgebouwd voor gebruik.

Themahoek: De supermarkt

Boodschappen doen.....

Dit doet de kassière

Dit doet een vakkenvuller

